

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos
TILINPÄÄTÖS 1.1. – 31.12.2019

HKLjk 6.3.2020

Laatinut:
Talous ja toiminnanohjaus
Talouspalvelut

SISÄLLYSLUETTELO

Toimintakertomus -----	2-13
Tuloslaskelma -----	14
Tase -----	15-16
Rahoituslaskelma -----	17
Tilinpäätöksen 31.12.2019 liitetiedot-----	18-30
Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista sekä säilytystavoista-----	30-31
Investoinnit-----	32
Tunnusluvut-----	33-34
Tilinpäätöksen allekirjoitus -----	35

TOIMINTAKERTOMUS TILIKAUDELTA 1.1. – 31.12.2019

HALLINTO

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos on toiminut kaupunginvaltuuston 16.11.1994 tekemän päätöksen mukaisesti 1.1.1995 alkaen kirjanpitolakia ja -asetusta sekä kaupungin taloussääntöä noudattavana nettobudjetoituna kunnan liikelaitoksena.

HKL toimii raitiovaunu-, metro- ja lauttaliikenteen tuottajana sekä Helsingin raideliikenneinfran kehittämisestä ja ylläpidosta vastaavana organisaationa. HKL tuottaa liikenne- ja infrapalveluja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle.

Organisaatio, johto ja tilintarkastajat

HKL:n toimintaa johtavaan johtokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Laura Rissanen, varapuheenjohtaja Anu Suoranta ja jäsenet Tuomo Luoma, Perttu Hillman, Jessica Karhu, Leo Stranius, Atte Harjanne 18.4.2019 asti, Sameli Sivonen 13.6.2019 alkaen, Kirsi Sutton ja Stefan Loman. Lisäksi johtokunnan kokouksiin osallistui kaupunkiympäristön apulaispormestari Anni Sinnemäki.

Johtokunnan varajäsenet olivat Joonas Haavisto, Markku Saarinen, Kristiina Anunti, Katja Ivanitskiy, Niklas Kaskeala, Laura Euro, Lilja Tamminen, Petri Ijäs ja Heidi From.

Johtokunta piti 24 kokousta.

HKL:n organisaatio rakentuu yhdestä taloudellisesta yksiköstä, joka jakaantuu viiteen toimintayksiköön: liikennöinti (LIIK), kunnossapito (KUPI), infra ja kalusto (INKA), talous ja toiminnanohjaus (TATO) sekä henkilöstö ja liiketoiminnan tuki (HELI).

Laitoksen johtoryhmään kuuluivat vuoden 2019 lopussa toimitusjohtaja Ville Lehmuskoski, liikennöintiyksikön johtaja Arttu Kuukankorpi, kunnossapitoyksikön johtaja Toni Jurva, infra- ja kalustoyksikön johtaja Artturi Lähdetie, talous- ja toiminnanohjaus -yksikön johtaja Karoliina Rajakallio, henkilöstö- ja liiketoiminnan tuki -yksikön johtaja Petri Lumijärvi, viestintä- ja henkilöstönkehittämispäällikkö Elina Norrena ja taloussuunnittelupäällikkö Ari Päivärinta. Henkilöstön edustajina johtoryhmässä olivat Ari Hartonen ja Ari Koponen, joiden varajäseninä toimivat Tuula Metsäketo-Korkalainen ja Anneli Honkala.

Johtoryhmä kokoontui vuoden aikana 22 kertaa.

HKL:n hallinnon ja talouden tarkastuksesta huolehtii valtuuston asettaman tarkastuslautakunnan 1. jaosto puheenjohtajanaan Dan Koivulaakso.

Kaupungin tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Oy Ab. Vastuullisena tilintarkastajana toimii Jorma Nurkkala, JHT, KHT.

OLENNAISET TAPAHTUMAT HKL:N TOIMINNASSA

Helsingin kaupunkistrategian lisäksi HKL:n tavoiteohjelma vuosille 2016 – 2024 luo perustaa HKL:n toiminnan kehittämiseksi. Tavoiteohjelmassa määritellään HKL:n strategiset tavoitteet ja näitä toteuttavat toimenpidekokonaisuudet eli kehitysohjelmat. Vuoden 2019 aikana HKL:n toimintaa on kehitetty henkilöstöohjelman, turvallisuuden kehittämissuunnitelman, operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelman ja omaisuuden hallinnan kehitysohjelman avulla.

Raide-Jokerin infrahankkeen allianssi sai valmiiksi kehitysvaiheen ja tavoitehinta infrahankkeen osalta on 386 milj. euroa ja varikon osalta 69 milj. euroa. Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi Raide-Jokerin korotetun hankesuunnitelman enimmäishinnan ja varikon hankesuunnitelman kokouksessaan 13.3.2019.

Kruunusillat –hankkeen hankepäätös sai lainvoiman Korkeimmasta hallinto-oikeudesta syyskuussa 2019. Myös hankkeeseen liittyvät vesiluvat saivat lainvoiman KHO:sta siten, että esirakennustyöt on mahdollista käynnistää vuonna 2020.

Kalasadaman raitiotiehankeen allianssin valinta käynnistyi markkina-kuulemisilla elokuussa ja toteuttavan allianssin kilpailuttaminen käynnistyy marraskuussa 2019. Kalasadaman allianssi aloittaa työnsä keväällä 2020.

Metron automatisointia koskevien sopimusten purkuasian käsittely jatkuu Helsingin käräjäoikeudessa suullisilla käsittelyillä vuonna 2019. Käräjäoikeus antaa ratkaisun asiassa 31.3.2020.

TALOUSARVION SITOVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

HKL:lle oli kahdeksan sitovaa tavoitetta, joista neljä toteutui vähintään tavoitteen mukaisesti. Tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

	Tavoite 2019	TP 2019	
Tilikauden tulos vähintään nolla [M€]	0	2,8	■
Positiivinen tuottavuuskehitys eli toiminnan kokonaiskustannukset per paikka-km laskevat (positiivinen tuottavuuskehitys).	0,0542	0,0537	■
Asiakastyytyväisyys vähintään vuoden 2016 tasolla (liikennöitsijäarvosana)			
Raitioliikenne	4,03	4,04	■
Metrolinjat	4,19	4,01	■
Liikennöinnin luotettavuus säilyy vuoden 2016 tasolla			
Raitioliikenne [%]	99,84	99,79	■
Metrolinjat [%]	99,84	99,87	■
Matkustajien kokemusjärjestys ja turvallisuus paranevat vuoden 2016 tasosta			
Raitioliikenne	4,22	4,20	■
Metrolinjat	4,18	4,12	■

- Tilikauden tulos vähintään nolla.

Tavoite saavutettiin. Tilikauden taloudellinen tulos oli 2,8 milj. euroa.

- Positiivinen tuottavuuskehitys eli toiminnan kokonaiskustannukset per paikka-km laskevat (positiivinen tuottavuuskehitys).

Tavoite saavutettiin. Toiminnan kokonaiskustannukset olivat 0,0537 euroa/paikka-km (TP18: 0,0542; TP18 muutettu vuoden 2019 raharvoon raideliikenneindeksillä).

- Raitio- ja metroliikenteen asiakastytyväisyys vähintään vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 4,03; Metro 2016: 4,19).

Asiakastytyväisyys raitioliikenteessä saavutettiin. Raitioliikenteen liikennöitsijäarvosana oli 4,04 (tav. 2019: 4,03; TP18: 4,01).

Metroliikenteessä tavoitetta ei saavutettu. Metroliikenteen liikennöitsijäarvosana oli 4,01 (tav. 2019: 4,19; TP18: 3,90).

Raitioliikenteen liikennöitsijäarvosana ylitti tavoitteen 4,03. Kaikilla osa-alueilla on havaittavissa tasaisesti nousua. Pääsääntöisesti syksyn arvosanat ovat kevään arvosanoja korkeampia. Yhtenä nousua selittävänä tekijänä voidaan nähdä kuljettajien uudistunut asiakaspalvelukoulutus.

Metroliikenteen liikennöitsijäarvosana jäi merkittävästi alle tavoitteen 4,19. Tuloksissa on kuitenkin huomattavaa nousua edellisen vuoden tuloksiin, joka kertoo asiakkaiden luottamuksen palautumisesta länsimetron liikenteen vakiintuessa. On erittäin positiivista, että merkittävin nousu nähdään aikataulussa pysymisen osatekijässä, vaikka laajentumisen myötä metroliikenteen häiriöherkkyys on lisääntynyt.

- Liikennöinnin luotettavuus säilyy vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 99,84 %; Metro 2016: 99,84 %).

Metroliikenteen luotettavuustavoite saavutettiin. Tilatuista lähdoista ajettiin 99,87 % (tavoite 2019: 99,84 %; TP18 99,00 %). Raitioliikenteessä tavoitetta ei saavutettu. Tilatusta lähdoista ajettiin 99,79 % (tavoite 2019: 99,84 %; TP18: 99,74 %).

Raitioliikenteen tavoitetta alhaisempaa luotettavuutta selittää edellisenä vuonna tapahtunut normaalia suurempi kuljettajien vaihtuvuus, joka aiheutti lievää kuljettajavajetta ja ajamattomia lähtöjä alkuvuodesta 2019. Kuljettajatilanteen normalisoineet uusien kuljettajien koulutukset aloitettiin jo vuonna 2018 ja uusien kuljettajien valmistuksessa maaliskuussa 2019 kuljettajatilanne palautui normaaliksi. Kuluineen vuoden aikana kuljettajien lähtövaihtuvuus myös väheni sel-

västi, joten kuljettajatilanne säilyi suhteellisen vakaana loppuvuoden ajan.

- Matkustajien kokema järjestys ja turvallisuus paranevat vuoden 2016 tasosta (Raitio 2016: 4,22; Metro 2016: 4,18).

Matkustajien kokema järjestys ja turvallisuus olivat raitioliikenteessä 4,20 (tav. 2019: 4,22; TP18: 4,11) ja metrolikenteessä 4,12 (tav. 2019: 4,18; TP18 4,06). Tavoitteet eivät toteutuneet kummassakaan liikennemuodossa.

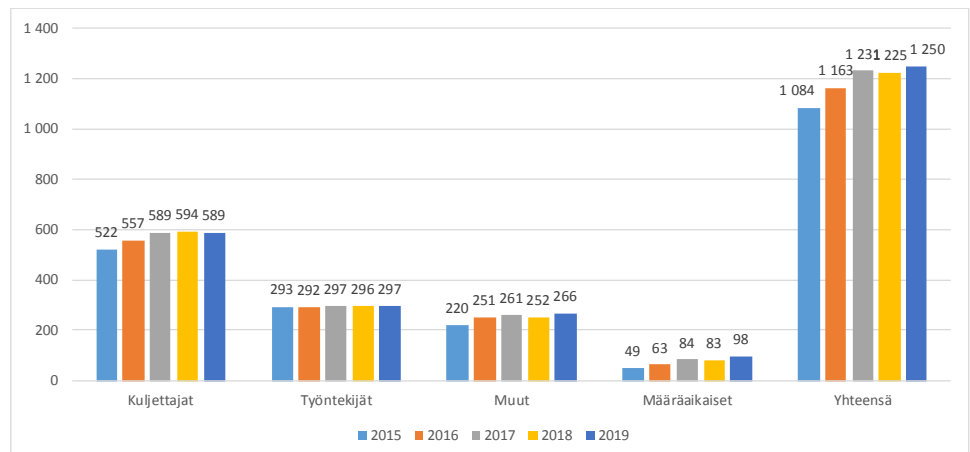
Matkustajien kokema järjestys ja turvallisuus jäivät alle tavoitetason niin raitio- kuin metrolikenteessä. Tuloksissa on kuitenkin huomattavaa nousua edellisen vuoden tuloksiin vastaavalla tavalla kuin asiakastyytyväisyyden kohdalla. Tulokset tukevat toisiaan kertoen asiakkaiden kasvaneesta luottamuksesta molempia liikennemuotoja kohtaan. Myös liikenteen vähentyneet häiriömäärät tukevat positiivista kehitystä. Molempien liikennemuotojen osalta tavoitetta matalamman turvallisuuden tunteen taustalla oletetaan olevan koko joukkoliikenteeseen kohdistuva epävarmuus luotettavuudesta. HKL on panostanut järjestyksenvalvonnan näkyvyyden parantamiseen sekä häiriötilanteisiin ennakoivasti puuttumiseen varmistaa asiakkaiden turvallisuuden tunteen positiivisen kehittymisen. Yksittäisiä erityisiä syitä tavoitetason alittumiseen ei ole tunnistettavissa.

HENKILÖKUNTA JA MAKSETUT PALKAT

HKL:n palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 1 250 henkilöä (2018: 1 225). Tilikauden lopussa henkilöstövahvuus oli 1 253 (2018: 1 207). Tilikauden lopussa oli kuljettajia 31 enemmän kuin vuonna 2018.

Palkkoja maksettiin yhteensä 53 037 301,86 (2018: 50 483 477,66) euroa. Investointikohteisiin aktivoitujen palkkojen osuus maksetuista palkoista oli 4 164 277,23 (2018: 2 824 924,60) euroa.

Henkilöstömäärän rakenteelliset muutokset vuosina 2015 – 2019 näkyvät seuraavasta kuvasta:

Kuva 1 HKL:n henkilöstö keskimäärin vuosina 2015 – 2019.

TOIMIALAN KEHITYS

Liikennesuoritteet

Raitioliikenteessä tehtiin 56,8 milj. matkaa ja metroluikenteessä 92,6 milj. matkaa vuonna 2019. Raitioliikenteessä matkat vähenivät 7,7 %, johon syynä oli muun muassa raitioliikenteen poistuminen Hämeentielle ison peruskorjauksen takia. Metroluikenteessä nousua oli 4,7 % edellisvuoteen verrattuna.

Yhteistyö HSL:n ja kaupungin konserniyhtiöiden kanssa

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

HKL on jatkanut entiseen tapaan tiivistä yhteistyötä Helsingin kaupungin konsernitilinpäätökseen konsolidoitavan Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) kanssa.

HKL:n ja HSL:n yhteistyö on kaikilta keskeisiltä osiltaan määritelty ja sovittu osapuolten kesken voimassa olevissa sopimuksissa. Merkittävimmät sopimukset koskevat toisaalta Helsingin joukkoliikenneinfran käyttämistä HSL:n suunnittelemassa ja tilaamassa liikenteessä sekä toisaalta raitio-, metro- ja Suomenlinnan liikenteen tuottamista. Lisäksi osapuolilla on muita sopimuksia koskien mm. tietojärjestelmiä, joukkoliikenteen pysäkkejä, kuljettajien sosiaalituloja ja matkalippujen tarkastamista sekä HSL:n HKL:ltä vuokraamia tiloja.

HKL:n ja HSL:n välisten sopimusten toteutumista seuraavat johto- ja ohjausryhmät, jotka kokoontuvat säännöllisesti.

Suomenlinnan Liikenne Oy (SLL)

SLL harjoittaa vesiliikennettä (matkustajaliikenne ja huoltoliikenne) HKL:n kanssa tehtyjen sopimusten perusteella. HKL:llä on puolestaan

matkustajaliikenteen järjestämisestä Suomenlinnaan sopimusjärjestely HSL:n kanssa vuoden 2027 loppuun saakka.

SLL on myös vuokrannut toimitilat HKL:n pääkonttorista. SLL:llä ja HKL:llä on sopimukset IT-palvelujen ja postipalvelujen käytöstä HKL:n pääkonttorissa. SLL hankkii HKL:ltä henkilöstö-, hallinto-, toimistopalveluita sekä lainopillisia palveluita.

HKL:n kiinteistöyhtiöt

HKL:n yhteistyö muiden kaupunkikonserniin ja HKL-konserniin kuuluvien tytäryhtiöidensä, Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy:n, Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohallin ja Kiinteistö Oy Mosaiikkitorin Pysäköintilaitoksen kanssa on jatkunut aikaisempien käytäntöjen mukaisesti.

Kiinteistö Oy Espoon terminaalin osakkeista 50 % omistaa Helsingin kaupunki / HKL ja toiset 50 % Espoon kaupunki. Kyseessä on ns. yhteisyhteisö. Terminaalista hoidetaan bussien liikennöintiä.

Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohalli pitää yllä Helsingin yliopiston met-roasemaa ja HKL myy sille mm. erilaisia kiinteistöpalveluita.

Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy on Helsingin kaupungin/HKL omistama varikkokiinteistöyhtiö, joka ylläpitää Ruskeasuon varikkoa. Rakennuksen varikkotilat on vuokrattu Helsingin Bussiliikenne Oy:lle. Varikkorakennuksessa on myös liikuntavirastolle vuokrattuja salibandytiloja. Yhtiöllä on sopimukset HKL:n kanssa mm. kiinteistöpalvelujen käytöstä.

Kiinteistö Oy Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos pitää yllä Vuosaaren met-roaseman läheisyydessä olevaa, myös liityntäpysäköintiä palvelevaa pysäköintilaitosta. HKL on yhtiön suurin osakas omistamalla noin 72 % yhtiön osakekannasta. Pysäköintilaitoksessa on erillinen taksirytyksille vuokrattu tila, jossa on myös taksien pesupaikka. Tähän järjestelyyn liittyvät aktiviteetit täydentävät pysäköintilaitoksen kannalta hyödyllisellä tavalla tilojen normaalia pysäköintikäyttöä.

Osakkuusyhtiöitä HKL:llä on Kiinteistö Oy Espoon terminaalin lisäksi Kiinteistö Oy Helsingin Tapulikaupungintie 5 ja Kiinteistö Oy Helsingin Ruoholahden Parkki sekä Länsimetro Oy. Kiinteistö Oy Helsingin Tapulikaupungintie 5 ylläpitää Puistolalan aseman läheisyydessä liityntäpysäköintiä palvelevaa pysäköintilaitosta. HKL on yhtiön suurin osakas, sen omistusosuus on 36 % yhtiön osakekannasta. Kiinteistö Oy Helsingin Ruoholahden Parkissa HKL:llä on osakeomistuksen johdosta yhteensä 141 liityntäpysäköintipaikkaa, HKL:n vähemmistöosuus yhtiöstä on 9 %.

Länsimetro Oy rakennuttaa, omistaa, hallitsee, ylläpitää, huoltaa ja kehittää Helsingin Ruoholahdesta Espoon Kivenlahteen ulottuvan metrolinjan metrolinnettä palvelevia raiteita, tunneleita, asemarakennuk-

sia, pysäköintitiloja ja muita sen toimintaa palvelevia rakennelmia ja laitteita. Tällaisia rakennelmia eivät ole osin asemarakennusten liiketilat ym. rakennelmat ja laitteet, jotka eivät välittömästi palvele metroliikennettä. Helsingin kaupunki/HKL omistaa osakkeista 15 %.

KAUPUNGIN RAHOITUS

Kaupunginvaltuuston 16.11.1994 tekemän päätöksen mukaisesti HKL:n aloittavaan taseeseen 1.1.1995 merkittiin valtuuston päättämää käyttöomaisuutta silloista kokonaisarvoa – 296 249 072,86 euroa – vastaamaan valtuuston päättämät pääomaerät, jotka jaettiin

– peruspääomaksi A	102 602 708,16 €
– peruspääomaksi B	177 306 066,70 €
– perustamislainaksi	16 340 298,00 €

Peruspääoman A, joka kattoi liikenteen tuotantopalvelujen rakennukset, kiinteät rakenteet ja liikkuvan kaluston, tuottovaatimukseksi valtuusto asetti 9 prosenttia. Peruspääomalle B, joka kattoi henkilökuljetustoiminnan radat, asemat ja pysäkit, ei asetettu tuottovaatimusta. Perustamislainan koroksi asetettiin 9 prosenttia ja lainan takaisinmaksuajaksi 25 vuotta viiden ensimmäisen vuoden ollessa lyhennyksistä vapaat. Laina oli kokonaisuudessaan HKL-Bussiliikenteen laina ja peruspääomasta A oli HKL-Bussiliikenteen pääomaa 8 798 583,18 euroa, HKL-Raitioliikenteen pääomaa 24 839 818,18 euroa, HKL-Metroliikenteen pääomaa 33 155 431,80 euroa, HKL-Rata- ja kiinteistöpalveluiden pääomaa 1 280 627,42 euroa sekä HKL-Liikelaitoksen pääomaa 34 528 247,58 euroa.

HKL-Bussiliikenne myytiin Helsingin Bussiliikenne Oy:lle 1.1.2005. Tällöin perustamislaina siirtyi Helsingin Bussiliikenne Oy:n vastuulle ja peruspääoma A palautettiin Helsingin kaupungille. HKL:n pääomaerät olivat seuraavat 31.12.2019:

– peruspääoma A	93 804 124,97 €
– peruspääoma B	286 213 492,66 €

Peruspääoma B on korotettu lähtötasosta 1.1.1995 yhteensä 108 907 425,96 eurolla. Vuodesta 2009 alkaen peruspääoma B:hen ei ole tehty korotuksia.

Nettobudjetointiperiaatteen mukaan kaupungin vuoden 2019 talousarvion rahoitusosaan sisältyivät tuloina liikenneliikelaitokselta peruspääoman tuotto, infran korkotulon palautus kaupungille ja tuki infrainvestointien pääomakuluihin.

HKL nosti kaupungin sisäistä lainaa 90,0 milj. euroa vuonna 2019. Kaupungin pitkäaikaista vierasta pääomaa lyhennettiin 2,0 milj. eurolla.

Erät toteutuivat seuraavasti:

	TP2018 1000 €	TA2019 1000 €	TP2019 1000 €	Erotus 1 000 €
Peruspääoman tuotto	8 442	8 442	8 442	0
Infran korkotulo	15 232	20 197	19 180	-1 017
Kaupungin tuki	-19 093	-22 885	-16 000	6 885
Netto	4 581	5 754	11 622	5 868
Kaupungin lainojen muutos	128 012	247 905	88 012	-159 893

KAUPUNGIN MUU RAHOITUS

HKL:n nosti kaupungin lainaa 90,0 milj. euroa. HKL:n investointien rahoittamiseen käyttämän kaupungin lyhytaikaisen luotollisen käyttötilin saldo oli 99,9 milj. euroa 31.12.2019 (31.12.2018: 100,7).

MUU RAHOITUS

HKL ei nostanut uutta kaupungin ulkopuolista lainaa vuonna 2019. HKL lyhensi ulkopuolelta nostettuja lainojaan 13,1 milj. eurolla vuonna 2019.

INVESTOINNIT

HKL:n investoinnit olivat 134,1 milj. euroa. Suurin investointikohde olivat Raide-Jokeri-infran maksut 42,5 milj. euroa. Uusien Artic-raitiovaunujen maksueriä maksettiin 30,9 milj. euroa.

LIIKENNELIIKELAITOKSEN KÄYTTÖTALOUS

Liikevaihto

HKL:n tilikauden liikevaihto oli 207,2 (2018: 200,5) milj. euroa. Liikevaihto muodostuu HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista 99,3 (2018: 96,9) milj. euroa ja infrakorvauksesta 78,8 (2018: 76,7) milj. euroa sekä kaupungin infratuesta 16,0 (2018: 15,2) milj. euroa ja muista myyntituotoista 13,2 (2018: 11,7) milj. euroa.

Liikennöintikorvaustasoa nosti uuden kaluston käyttöönoton myötä nousseet pääomakulut, jotka HSL korvaa HKL:lle osana liikennöintikorvausta. Muissa myyntituloissa nousua selittää HKL:n kunnossapitolaskutus Länsimetro Oy:ltä länsimetron kunnossapidosta.

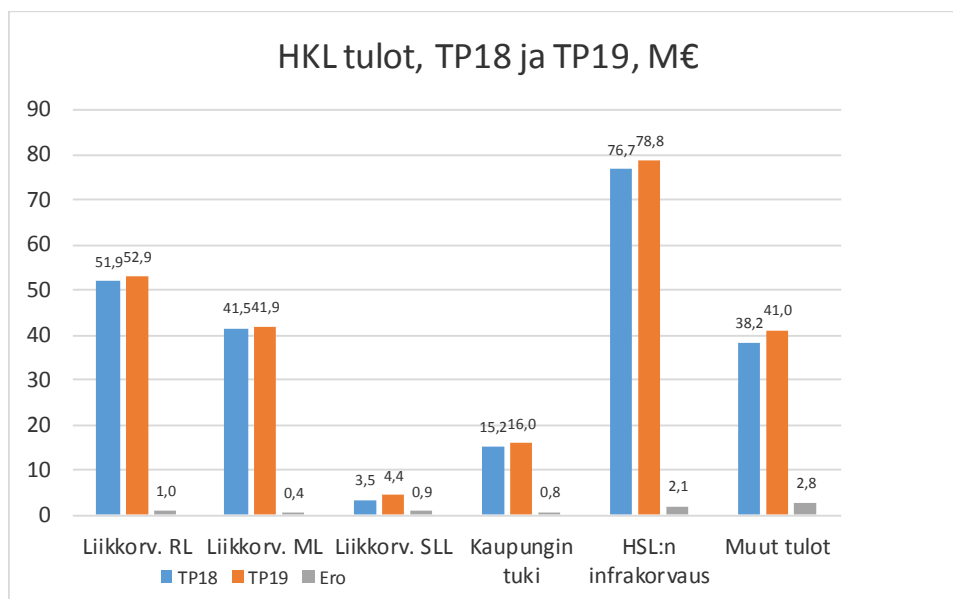
Valmistus omaan käyttöön

Valmistuksena omaan käyttöön on kirjattu 5,3 (2018: 4,6) milj. euroa, joka sisältää ratojen rakentamiseen ja peruskorjaukseen liittyviä töitä sekä vanhojen vaunujen peruskorjaukseen liittyviä töitä. Valmistuksena omaan käyttöön on lisäksi kirjattu Raide-Jokerin projektiyksikön menot

sekä infra- ja kalustoyksikön hankepalvelun investointeihin kohdistuneet menot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 22,5 (2018: 21,9) milj. euroa. Mainostulot lisääntyivät vuodesta 2018.

Kuva 2 HKL:n tuloerät 2018 ja 2019.

Kulut

Kulut ennen liikeylijäämää olivat 195,5 (2018: 191,6) milj. euroa eli 2,1 % edellisvuotta enemmän.

Aine- ja tarvikeostot olivat 18,1 milj. euroa (2018: 19,3) milj. euroa. Sähkökuluja toteutui edellistä tilikautta vähemmän.

Palveluiden ostot olivat 39,7 (2018: 39,6) milj. euroa. Palveluiden ostoihin sisältyvät mm. vartiointi 8,0 (2018: 6,8) milj. euroa, asiantuntijapalvelut 4,3 (2018: 6,9) milj. euroa, Suomenlinnan henkilö- ja tavaraliikenteestä maksetut korvaukset 4,0 (2018: 4,5) milj. euroa, kaupunkipyörien palvelumaksut 2,5 (2018: 1,6) milj. euroa, rakennusten siivous 2,4 (2018: 2,2) milj. euroa ja koneiden korjaukset 2,2 (2018: 2,0) milj. euroa. Kaupunkipyörien käyttöalue laajeni vuonna 2019, joka nosti palvelumaksun määrää.

Henkilöstökuluissa nousua on 3,0 milj. euroa. Henkilöstöä oli keskimäärin 25 henkilöä enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Henkilöstökuluja nostivat KVTESin mukaiset palkankorotukset sekä tulospalkkiojakotukset vuodelle 2019.

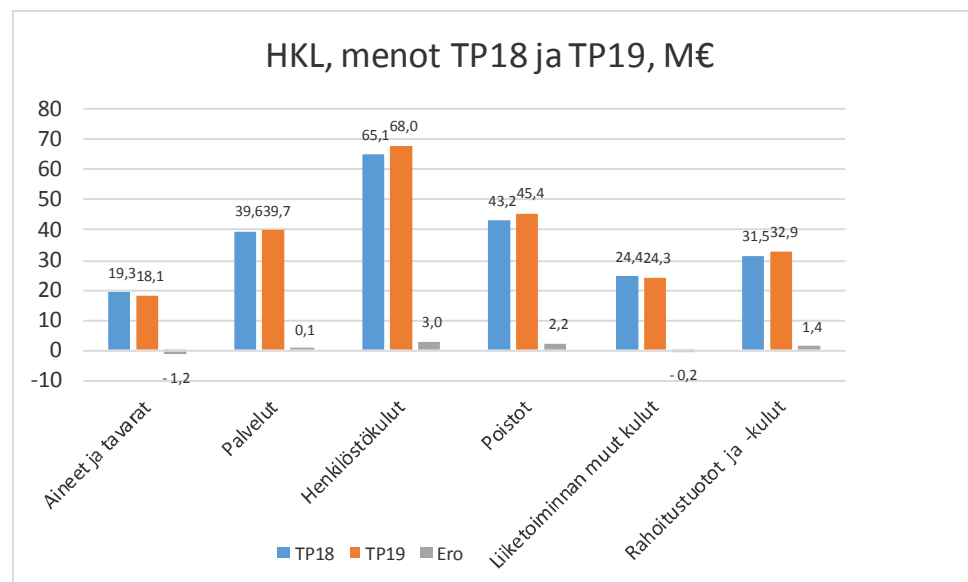
Poistot olivat 45,4 (2018: 43,2) milj. euroa. Poistotasoa nostivat uuden vaunukaluston käyttöönotto sekä kantametrin kulunvalvontajärjestelmän päivitys.

Liiketoiminnan muut kulut olivat 24,3 (2018: 24,4) milj. euroa.

Tulos rahoituserien jälkeen eli ylijäämä ennen varausten muutoksia oli 6,6 (2018: 3,9) milj. euroa.

Uuden investointivarauksen lisäyksen ja edellisten tilikausien investointivarauksen purun nettovaikutus on -3,8 milj. euroa vuonna 2019. Uutta investointivarausta on lisätty 6,6 milj. euroa.

Poistoeron ja investointivarauksen muutoksien jälkeen HKL:n tulos oli 2,8 (2018: 2,8) milj. euroa.

Kuva 3 HKL:n menoerät 2018 ja 2019.

Käyttötalouden vertailu tulosbudjettiin

HKL:n vuoden 2019 tulosbudjetin ja tilinpäätöksen vertailu

TULOSLASKELMA	TB 2019 1 000 €	TP 2019 1 000 €	Erotus 1 000 €
Liikevaihto yhteensä	224 198	207 216	-16 982
Tuki kaupungilta	21 758	16 000	-5 758
Liikennöintikorvaustulot	101 373	99 267	-2 106
Infrakorvaukset	87 352	78 755	-8 598
Muut tulot	13 715	13 195	-520
Valmistus omaan käyttöön	6 719	5 289	-1 430
Liiketoiminnan muut tuotot	19 567	22 535	2 968
Varsinaiset kulut	-167 722	-150 097	17 625
Poistot	-47 932	-45 433	2 500
Liikelylijäämä	34 830	39 511	4 681
Rahoitustuotot ja -kulut	-33 518	-32 869	649
Ylijäämä ennen varauksia	1 312	6 642	5 330
Poistoeron muutos	2 708	-1 112	-3 821
Varausten muutos	-4 020	-2 699	1 321
Tilikauden ylijäämä	0	2 830	2 830

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tase ja tunnusluvut

HKL nosti kaupungin sisäistä pitkäaikaista lainaa 90,0 milj. euroa vuonna 2019 (2018:130,0). HKL käytti vuoden 2019 investointien rahoituksessa HKL:n ja kaupungin välistä luotollista käyttötiliä. Käyttötilin saldo oli vuoden 2019 lopussa 99,9 milj. euroa (2018: 100,7). Luotollisen käyttötilin käyttö näkyy HKL:n taseessa lyhytaikaisissa veloissa (lainat kunnalta) ja sillä on vaikutusta HKL:n tunnuslukuihin vuosina 2018 ja 2019.

Bombardierin sovintosopimuksen käsittely taseessa 31.12.2019

HKL teki Bombardierin kanssa sovintosopimuksen Variotram-raitiovaunujen alkuperäisen hankintasopimuksen purkamisesta. Sovintosopimuksen mukaan Bombardierin maksama korvaus HKL:lle on vähintään 33,0 milj. euroa. Korvaus suoritetaan vuosina 2017-2022.

HKL:n tilinpäätöksessä 2017 kirjattiin vaunujen alkuperäisen hankintamenon hinnanalennuksena 32,5 milj. euroa, jonka jälkeen Variotramvaunut ovat olleet HKL:n pysyvissä vastaavissa nolla-arvoisina.

Hinnanalennuksesta (32,5 milj. euroa) Bombardier suoritti HKL:lle vuoden 2018 aikana 6,0 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 31.12.2019 HKL:n pitkäaikaisessa saamisessa on 25,6 milj. euroa saamista Bombardieril-

tä, jonka Bombardier suorittaa HKL:lle viimeistään vuoteen 2022 mennessä.

Siemensin automaattimetrohankkeen käsittely taseessa 31.12.2019

HKL:n johtokunta päätti 18.12.2014, että HKL:n ja Siemensin välinen automaattimetroprojekti lopetetaan ja sopimus Siemensin kanssa puretaan. Johtokunta vahvisti asian uudelleen kokouksessaan 13.1.2015. HKL purki sopimuksen Siemensin kanssa kokonaisuudessaan 21.1.2015.

Tilinpäätöksessä 2019 HKL:llä on automaattiprojektiin liittyneitä investointimenoja pitkäaikaisissa saamissa 6.241.168,89 euroa. Automaattiprojektin oikeuskäsittelyn tilannetta on selvitetty tasekirjan liitteessä 11.

LIKETOIMINNAN KEHITYMINEN VUONNA 2020

HKL:n liikennesuoritteissa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Metroliikenteessä varaudutaan jatkamaan Tapiolaan päättyvien junien liikenne Matinkylään asti ruuhka-aikana vuonna 2020. Lisäksi metroliikennettä on tarkoitus tihentää arki- ja lauantai-iltaisoin noin kello 20-21 sekä hieman aikaistamaan sunnuntaiaamujen liikenteen aloitusta. Vuonna 2020 raitioliikenteessä Hämeentien perusparannus aiheuttaa vielä muutoksia raitioliikenteessä.

HKL:n liikevaihto on 222,6 (2019: 207,2) milj. euroa vuonna 2020. HKL:n tulos ennen varauksien muutoksia on 3,7 milj. euroa.

HKL:n nettoinvestoinnit ovat 200,1 milj. euroa. Vuoden 2020 suurimmat investointikohteet ovat Raide-Jokerin raitinfran investoinnit 84,0 milj. euroa, Raide-Jokerin varikko 16,9 milj. euroa, Artic-raitiovaunujen maksut 13,5 milj. euroa, Kalasataman raitiotieinfra 8,9 milj. euroa ja M100-metrojunien peruskorjaus 5,7 milj. euroa.

Uutta lainaa (kaupungin sisäistä) arvioidaan nostettavan 20,0 milj. euroa vuonna 2020.

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
LIIKEVAIHTO		
Tuki kaupungilta	16 000 013,69	15 232 079,52
Liikennöintikorvaukset	99 267 333,07	96 887 065,70
Infrakorvaukset	78 754 547,34	76 680 586,12
Muut myyntitulot	13 194 629,08	11 656 512,75
	207 216 523,18	200 456 244,09
Valmistus omaan käyttöön	5 288 987,95	4 623 849,86
Liiketoiminnan muut tuotot	22 535 013,06	21 927 774,18
	27 824 001,01	26 551 624,04
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	-18 054 199,92	-19 270 379,15
Ulkopuoliset palvelut		
SLL-korvaus	-3 958 601,68	-4 494 063,21
Muiden palvelujen ostot	-36 112 056,80	-35 317 827,16
	-58 124 858,40	-59 082 269,52
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-53 037 301,86	-50 483 477,66
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-12 804 284,92	-12 188 560,29
Muut henkilösivukulut	-2 195 038,45	-2 379 612,77
	-68 036 625,23	-65 051 650,72
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-45 432 536,21	-43 249 795,54
	-45 432 536,21	-43 249 795,54
Liiketoiminnan muut kulut		
Liiketoiminnan muut kulut	-23 935 514,98	-24 218 183,71
	-23 935 514,98	-24 218 183,71
LIIKEYLIJÄÄMÄ	39 510 989,37	35 405 968,64
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 876,78	0,00
Muut rahoitustuotot	32 898,72	31 813,27
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-1 839 129,17	-349 786,66
Muille maksetut korkokulut	-3 395 472,61	-3 591 736,63
Korvaus peruspääomalle	-8 442 000,00	-8 442 000,00
Infrakorko	-19 179 637,62	-19 093 229,83
Muut rahoituskulut	-48 982,82	-18 256,34
	-32 869 446,72	-31 463 196,19
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	6 641 542,65	3 942 772,45
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	6 641 542,65	3 942 772,45
Varausten ja rahastojen muutos		
Poistoeron lisäys	-1 112 310,11	-2 149 019,34
Vapaaehtoisten var. lisäys (-) / vähennys (+)	-2 698 770,20	1 014 755,18
	-3 811 080,31	-1 134 264,16
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	2 830 462,34	2 808 508,29

TASE

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	395 188,36	365 118,61
Muut pitkävaikutteiset menot	1 968 907,92	2 080 883,73
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 437 850,07	5 566 430,03
	7 801 946,35	8 012 432,37
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	220 906 279,19	207 066 184,83
Kiinteät rakenteet ja laitteet	233 420 793,21	225 559 819,56
Koneet ja kalusto	364 603 036,42	328 098 335,91
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	149 077 095,63	118 531 718,58
	968 007 204,45	879 256 058,88
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	39 505 024,70	39 505 024,70
	39 505 024,70	39 505 024,70
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	8 021 780,53	9 191 809,57
	8 021 780,53	9 191 809,57
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	31 839 535,55	31 839 535,55
	31 839 535,55	31 839 535,55
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	33 270 600,37	23 431 675,44
Saamiset kunnalta	5 628 246,52	1 199 918,02
Siirtosaamiset	1 595 322,77	41 013,24
Muut saamiset	49 441,98	98 085,19
	40 543 611,64	24 770 691,89
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	55,57	1 080,56
	55,57	1 080,56
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 095 719 158,79	992 576 633,52

TASE

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	93 804 124,97	93 804 124,97
Koroton peruspääoma	286 213 492,66	286 213 492,66
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	25 863 152,25	23 054 643,96
Tilikauden yli-/alijäämä	2 830 462,34	2 808 508,29
	408 711 232,22	405 880 769,88
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET		
Poistoero	52 934 685,65	51 822 375,54
Vapaaehtoiset varaukset		
Investointivaraukset	7 389 107,45	4 690 337,25
	60 323 793,10	56 512 712,79
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	221 875 215,70	141 085 113,41
Lainat rahoituslaitoksilta	206 952 715,61	220 037 599,06
	428 827 931,31	361 122 712,47
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	109 122 885,88	102 667 525,23
Lainat rahoituslaitoksilta	13 084 883,45	13 084 883,46
Ostovelat	32 749 219,19	16 683 473,78
Korottomat velat kunnalta	5 900 061,38	3 777 931,31
Siirtovelat	35 127 969,36	30 440 278,33
Muut lyhytaikaiset velat	1 871 182,90	2 406 346,27
	197 856 202,16	169 060 438,38
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 095 719 158,79	992 576 633,52

RAHOITUSLASKELMA 1000 €

	31.12.2019	31.12.2018
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Tulorahoitus		
Liikeliijäämä (-alijäämä)	39 511	35 406
Poistot ja arvonalentumiset	45 433	43 250
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomalle	-8 442	-8 442
Infrakorko	-19 180	-19 093
Kunnalle maksetut korkokulut	-1 839	-350
Muille maksetut korkokulut	-3 409	-3 578
Muut tulorahoituksen korjauserät	87	-11
	52 161	47 182
Investoinnit		
Investoinnit	-138 204	-107 159
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 141	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4	4 455
	-134 060	-102 704
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	-81 899	-55 522
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikainen		
Kunnalta saatujen lainojen lisäys	90 000	130 000
Kunnalta saatujen lainojen vähennys	-1 988	-1 988
Muilta saatujen lainojen vähennys	-13 085	-13 085
	74 927	114 927
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	1 170	-2 490
Yhdystilivelkojen muutos, lis (+), väh (-)	-767	-64 099
Saamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	-11 345	2 831
Saamisten muutos kunnalta	-4 428	-778
Korottomien velkojen muutos, lis (+), väh (-)	20 218	2 802
Korottomien velkojen muutos kunnalta	2 122	2 241
	6 971	-59 493
RAHOITUKSEN NETTORAHAVIRTA	81 898	55 435
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1	-88
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0	1
Rahavarat 1.1.	1	89
	-1	-88

TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2019 LIITETIEDOT

1

Laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu suoriteperusteisesti ja siinä on sovellettu voimassa olevaa kirjanpitolakia ja -asetusta. Laskelmissa on noudatettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia yleisohjeita.

2

Liikevaihto

	2019 euroa	2018 euroa	Muutos euroa
HKL	207 216 523,18	200 456 244,09	6 760 279,09

3

Henkilöstökulut ja luontoisedut

HKL	2019 euroa	Investointeihin kohdistetut euroa	Yhteensä euroa
Palkat	49 791 079,29	3 246 222,57	53 037 301,86
Eläkekulut	12 020 580,67	783 704,25	12 804 284,92
Muut henkilösivukulut	<u>2 060 688,04</u>	<u>134 350,41</u>	<u>2 195 038,45</u>
	63 872 348,00	4 164 277,23	68 036 625,23
Luontoisedut	<u>84 954,66</u>	<u>0,00</u>	<u>84 954,66</u>
Yhteensä	63 957 302,66	4 164 277,23	68 121 579,89
V. 2018	<u>61 511 300,92</u>	<u>3 624 998,52</u>	<u>64 520 589,79</u>
Muutos edell. vuoteen	2 446 001,74	539 278,71	3 600 990,10

4

Poistot Helsingin kaupungin poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston vahvistama 18.9.1996 ja siihen on tehty tarkistuksia 2.11.2001, 14.11.2001, 9.10.2002, 18.6.2003, 11.5.2011 sekä 20.1.2016. Poistomenetelmä on tasapoisto.

HKL:n johtokunta päätti poistosuunnitelman sisällöstä 7.12.2017 (89 §)

4.1
 POISTOSUUNNITELMA

	Poistorajat vuotta
Poistoryhmä	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	
Aineettomat oikeudet	5-20
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	
Atk-ohjelmistot	3-10
Muut	3-20
AINEELLISET HYÖDYKKEET	
Rakennukset ja rakennelmat	
Asuinrakennukset	30-50
<i>Asuinrakennusten peruskorjaukset</i>	10 - 50
Hallinto- ja laitosrakennukset	30 - 50
<i>Hallinto- ja laitosrakennusten peruskorjaukset</i>	10 - 40
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 40
<i>Tehdas- ja tuotantorakennusten peruskorjaukset</i>	10 - 30
Talousrakennukset	10 - 20
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Maa- ja vesirakenteet	15 - 30
Ratarakenteet	30 - 40
<i>Raitioteiden peruskorjaukset</i>	35
Johtoverkostot ja laitteet	10 - 40
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10-20
Liikenteen ohjauslaitteet	8 - 10
Sillat ja laiturit	10 - 30
Koneet ja kalusto	
Raidekalusto	20-30
<i>Uudet raitio- ja metrovaunut</i>	30
<i>Raitio- ja metrovaunujen hankinnan rakennusaikainen korko</i>	30
<i>Ratatyökoneet (kiskoilla liikkuvat raskaat työkoneet) 1.1.2017 alkaen</i>	20
<i>Raidekaluston peruskorjaukset</i>	10 - 15
Muut kuljetusvälineet	6 - 12
Muut koneet ja kalusto	3 - 10

4.2

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	2019	2018
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Atk- ohjelmistot	197 104,32	231 128,49
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot	111 975,81	111 975,81
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset		
Asuinrakennukset	126 146,93	124 375,25
Hallinto- ja laitosrakennukset	8 122 059,21	7 877 620,05
Tehdas- ja tuotantorakennukset	3 842 434,65	3 882 793,39
Muut rakennukset	<u>1 355 007,86</u>	<u>1 253 807,21</u>
	13 445 648,65	13 138 595,90
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet	5 002 452,08	4 806 589,91
Johtoverkostot ja laitteet	980 537,69	1 018 963,24
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	<u>7 528 686,23</u>	<u>6 271 739,77</u>
	13 511 676,00	12 097 292,92
Koneet ja kalusto		
Liikennevälineet	16 404 379,01	15 457 011,06
Muut kuljetusvälineet	157 011,19	279 820,59
Muut koneet ja kalusto	<u>1 604 741,23</u>	<u>1 933 970,77</u>
	18 166 131,43	17 670 802,42
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos yhteensä	<u>45 432 536,21</u>	<u>43 249 795,54</u>

5 PYSYVIEN VASTAAVIEN JA MUIDEN PITKÄVAIKUTTEISTEN
 MENOJEN MUUTOKSET V. 2019

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Poistamaton hankintameno 1.1.	365 118,61
Lisäykset tilikauden aikana (+)	4 725,00
Siirrot erien välillä (+/-)	222 449,07
Tilikauden poisto (-)	-197 104,32
Poistamaton hankintameno 31.12.	395 188,36

Muut pitkävaikutteiset menot

Poistamaton hankintameno 1.1.	2 080 883,73
Tilikauden poisto (-)	-111 975,81
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 968 907,92

Ennakkomaksut

Poistamaton hankintameno 1.1.	5 566 430,03
Lisäykset tilikauden aikana (+)	93 869,11
Siirrot erien välillä (+/-)	-222 449,07
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 437 850,07

Rakennukset

Poistamaton hankintameno 1.1.	207 066 184,83
Lisäykset tilikauden aikana (+)	10 559 425,79
Rahoitusosuudet tilikaudella (-)	-117 500,00
Siirrot erien välillä (+/-)	16 843 817,22
Tilikauden poisto (-)	-13 445 648,65
Poistamaton hankintameno 31.12.	220 906 279,19

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Poistamaton hankintameno 1.1.	225 559 819,56
Lisäykset tilikauden aikana (+)	11 969 780,29
Rahoitusosuudet tilikaudella (-)	-4 023 051,07
Siirrot erien välillä (+/-)	13 425 920,43
Tilikauden poisto (-)	-13 511 676,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	233 420 793,21

Koneet ja kalusto

Poistamaton hankintameno 1.1.	328 098 335,91
Lisäykset tilikauden aikana (+)*	49 941 169,68
Vähennykset tilikauden aikana (-)*	-90 335,15
Siirrot erien välillä (+/-)	4 819 997,41
Tilikauden poisto (-)	-18 166 131,43
Poistamaton hankintameno 31.12.	364 603 036,42

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Poistamaton hankintameno 1.1.	118 531 718,58
Lisäykset tilikauden aikana (+)*	65 635 112,11
Siirrot erien välillä (+/-)*	-35 089 735,06
Poistamaton hankintameno 31.12.	149 077 095,63

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet

Hankintameno 1.1.	32 550 038,94
Kirjanpitoarvo 31.12.	32 550 038,94

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet

Hankintameno 1.1.	839 854,87
Kirjanpitoarvo 31.12.	839 854,87

Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet

Hankintameno 1.1.	4 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 000,00

Muut osakkeet ja osuudet

Hankintameno 1.1.	6 111 130,89
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 111 130,89

* HKL kirjaa metro- ja raitiovaunuhankintojen maksut, joita ei suoraan kohdisteta yksittäiselle vaunulle, erillisille kaatotyönumereilla keskeneräisessä omaisuudessa. Yksittäisen vaunun valmistuttua kaatotyönumerolta siirretään vaunulle kuuluva osuus vaunun työnumerolle ja tältä työnumerolta valmiiseen omaisuuteen. Kuvatun menettelyn takia pysyvien vastaavien erittelyssä (SAPin pysyvien vastaavien raportti) siirtyvät erät ja lisäykset tilikauden aikana eivät anna oikeata kuvaa muutoksista koneet ja kalusto-omaisuusryhmässä. Pysyvien vastaavien erittely on tehty suoraan SAP-järjestelmästä saaduilla tiedoilla. Pysyvien vastaavien erittelyn kirjanpitoarvot 31.12.2018 ja 31.12.2019 täsmäävät kirjanpitoon.

6
 Pienkalusto

Kulutileille kirjattu pienkalusto	807 644,31 euroa
Irtaimistorekisteristä poistoina kirjatut kulut	<u>111 851,55 euroa</u>
Pienkalusto yhteensä	919 495,86 euroa
	=====

(Pienkalusto v. 2018: 1 060 751,79 euroa).

7
 Vaihto-omaisuus

	2019	2018	Muutos
Aineet ja tarvikkeet	8 021 780,53	9 191 809,57	-1 170 029,04

8
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet

Nimi ja kotipaikka: Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohalli, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	9 592 kpl
Omistusosuus	62 % (=9 592/15 450)
Äänivaltaosuus	62 %
Osakkeiden nimellisarvo	17,00 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	15 865 456,24 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	-539 863,01 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	21 536 580,48 euroa, 31.12.2018

Nimi ja kotipaikka: Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	20 712 kpl
Omistusosuus	100 %
Äänivaltaosuus	100 %
Osakkeiden nimellisarvo	98,91 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	12 193 368,07 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	710 311,50 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	30 812 336,45 euroa, 31.12.2018

Nimi ja kotipaikka: Suomenlinnan Liikenne Oy, Toinen linja 7 A, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	6 000 kpl
Omistusosuus	100 %
Äänivaltaosuus	100 %
Osakkeiden nimellisarvo	84,09 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	884 811,24 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	108 735,70 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	893 617,40 euroa, 31.12.2018

Nimi ja kotipaikka: Kiinteistö Oy Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	308 kpl
Omistusosuus	72 % (= 308/428)
Äänivaltaosuus	72 %
Osakkeiden nimellisarvo	84,09 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	3 606 403,39 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	-74 140,98 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	4 611 724,68 euroa, 31.12.2018

8.1

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet

Nimi ja kotipaikka: Kiinteistö Oy Helsingin Tapulikaupungintie 5, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	40 kpl A-osakkeita 70 kpl B-osakkeita
Omistusosuus	36 % (= 110/308)
Äänivaltaosuus	36 %
Osakkeiden nimellisarvo	33,64 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	839 854,87 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	20 975,94 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	3 287 144,35 euroa, 31.12.2018

8.2

Yhteisyhteisöosakkeet

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Kiinteistö Oy Espoon Terminaali</u>
Osakkeiden lukumäärä	4 000 kpl
Omistusosuus	Helsinki 50% (=4 000/8 000)
Äänivaltaosuus	50 %
Osakkeiden nimellisarvo	1,00 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	4 000,00 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	6 255,58 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	30 365,10 euroa, 31.12.2018

8.3

Muut osakkeet ja -osuudet

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Kiinteistö Oy Helsingin Ruoholahden Parkki, Helsinki</u>
Osakkeiden lukumäärä	141 kpl
Omistusosuus	9,2 % (=141/1 530)
Äänivaltaosuus	9,2 %
Osakkeiden nimellisarvo	320 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	0,00 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	21 808,01 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	12 195 806,96 euroa, 31.12.2018

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Länsimetro Oy, Tapiontori 3 A, 02070 Espoo</u>
Osakkeiden lukumäärä	140 kpl
Omistusosuus	Helsinki 15,6 % (= 140/900)
Äänivaltaosuus	15,6%
Osakkeiden nimellisarvo	1 000 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	5 991 849,00 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	-6 531 345,09 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	25 056 086,24 euroa, 31.12.2018

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Asunto Oy Helsingin Larunsolmu, Helsinki</u>
Osakkeiden lukumäärä	305 kpl
Omistusosuus	1,3% (=305/22 693)
Äänivaltaosuus	1,3%
Osakkeiden nimellisarvo	0,11 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	71 792,70 euroa, 31.12.2019
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	0,00 euroa, 31.12.2018
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	9 965 205,82 euroa, 31.12.2018

9

Vieras pääoma

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät lainat:

Kaupungin lainat, on jäljellä	165 035 624,76
Nordic Investment Bankin lainat, on jäljellä	65 224 963,72
European Investment Bankin lainat, on jäljellä	<u>89 388 218,13</u>
Erääntyvät lainat yhteensä	319 648 806,61 =====

10

Vuokravastuut

Seuraavalla tilikaudella maksettavat	218 289,85
Myöhemmin maksettavat	<u>341 979,63</u>
Yhteensä	560 269,48 =====
Tilinpäätös 31.12.2018:	
Vastuut v. 2018	264 720,54
Vastuut 1.1.2020 alkaen	<u>690 833,05</u> 955 553,59 =====

11 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Metron automatisointihankintaa koskevien sopimusten purkamisen ja niihin liittyvä vahingonkorvausvaatimus

HKL:n johtokunta oikeutti 18.12.2014 HKL:n purkamaan HKL:n ja Siemens-konsortion väliset metron automatisointia koskevat hankintasopimukset. HKL purki hankintasopimukset 21.1.2015.

Puretun Helsingin metron automatisointia koskeneen hankintasopimuksen kauppahinta oli 99,9 milj. euroa. HKL suoritti ko. hankintasopimuksen perusteella Siemensille maksueriä yhteensä 24,6 milj. euroa. HKL:n suoritukset sisälsivät vuonna 2012 sovitun etenemissopimuksen mukaisia ns. LOP-maksuja 1,8 milj. euroa. Metrovarikon laajennuksen automatisointia koskevan hankintasopimuksen kauppahinta oli 18,1 milj. euroa, ko. sopimuksen perusteella HKL on suorittanut Siemensille maksueriä 13,4 milj. euroa.

Puretun Länsimetron automatisointia koskeneen hankintasopimuksen kauppahinta oli 56,3 milj. euroa, ko. sopimuksen perusteella Länsimetro Oy on suorittanut Siemensille maksueriä 11,3 milj. euroa. Länsimetroa koskevat maksuerät eivät ole HKL:n kirjanpidossa.

HKL on vaatinut Siemensiä purun johdosta palauttamaan koko maksetun kauppahinnan. HKL ja Länsimetro ovat ottaneet asiassa kanteen Siemensiä vastaan Helsingin käräjäoikeudessa 2015. Siemens on ottanut asiassa vastakanteen alkuvuodesta 2016.

HKL:n ja Siemensin vastakkaiset vaatimukset purkuriita-asiassa ovat suuruudeltaan merkittävät, HKL:llä noin 200 milj. euroa ja Siemensillä noin 175 milj. euroa.

HKL ja Siemens ovat loppuvuodesta 2016 sopineet eräiden HKL:n käyttöön pysyvästi jäävien laitteiden lunastamisesta. Sopimuksen mukaan kummankin osapuolen vaateet toisiaan kohtaan ovat alentuneet lunastettavan omaisuuden määrän mukaisesti n. 14 milj. eurolla.

Purkuriita-asian käsittely on purkamisen perusteen osalta aloitettu Helsingin kärjäoikeudessa syksyllä 2017 ja käsittely on päätynyt kesäkuussa 2019. Kärjäoikeuden on tarkoitus antaa asiassa ratkaisunsa 31.3.2020 siten, että ratkaisu annetaan vain purkamisen perusteen osalta. Vasta tämän jälkeen aloitetaan mahdollinen korvausvaatimusten käsittely.

Siemens vei lisäksi riidan ensimmäisen toimituserän viivästyksen osalta välimiesoikeuden ratkaistavaksi. Välimiesoikeuden ratkaisu asiassa annettiin 8.5.2017. Ratkaisun mukaan Siemens oli vastuussa valtaosasta toimituserän 1 toimituksen viivästyisestä 401 vuorokauden osalta, siis yli yhden vuoden ajalta.

Automaattimetrohankkeen oikeudenkäyntien seurantaan perustettu oikeudenkäyntiasioiden ohjausryhmä on istuntojen päättymisen myötä jäänyt ainakin tuomion antamiseen saakka tauolle. Tulevaa korvausvaatimuksia koskevaa oikeudenkäyntiä varten on perustettu korvausvaatimusten määriä ja täsmentämistä selvittävä työryhmä.

Variotram-vaunuja koskevien hankintasopimusten purkamisneuvottelut

HKL:llä ja Bombardier Transportation Finland Oy:llä/ Bombardier Transportationilla (Bombardier) on ollut erimielisyys vuosina 1999–2004 käyttöönotettuja Variotram-raitiovaunuja koskevien hankintasopimusten purkamisesta. Syynä ja perusteena purkamiselle on ollut, etteivät raitiovaunut täytä hankintasopimusten ja vuonna 2007 koriongelmistä neuvoteltaessa tehdyn muutos- ja yhteistyösopimuksen vaatimuksia korien kestävyuden ja elinkaaren osalta sillä tavoin, että raitiovaunujen käytettävyyttä säilyy sopimusten edellyttämällä tasolla.

HKL ja Bombardier tekivät edellä mainitussa erimielisyysasiassa käytyjen neuvottelujen perusteella sovintosopimuksen 30.11.2017. Sopimuksessa sovittiin hankintasopimusten purkamisesta yhteisymmärryksessä niin, että HKL saa sopimuskorvauksena ym. erinä yhteensä noin 33 milj. euron määräisen hyvityksen.

HKL on kirjanpidossa käsitellyt sopimuskorvauksen alkuperäisen hankintamenon hinnanalennuksena. Hinnanalennuksena on kirjattu 32,5 milj. euroa 31.12.2017. Sopimuskorvauksen Bombardier suorittaa HKL:lle vuoteen 2022 mennessä. Sovintokorvauksesta pitkäaikaisissa saamissa on 25,6 milj. euroa 31.12.2019.

12

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio merkittävimmistä riskeistä vuodelta 2019

Liikenneliikelaitoksen johtokunta on hyväksynyt 17.1.2019 hallintosäännössä edellytetyn liikenneliikelaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen.

Liikenneliikelaitoksen (HKL) johtokunta on valvonut, että HKL on toiminut kaupunginvaltuuston (Khs 30.1.2019, § 29) hyväksymän Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet-asiakirjan, vahvistetun talousarvion, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden, eettisten periaatteiden (Khs 28.10.2019, § 722) sekä hyväksymänsä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen mukaisesti ja ohjannut sen toimintaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

HKL:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyt on kuvattu toimintakäsikirjassa sekä riskienhallinnan toimintaohjeessa, jossa on yksilöity myös riskienhallinnan vastuut. Sisäinen valvonta jakautuu HKL:ssä omavalvontaan ja sisäiseen tarkastukseen. Omavalvonnalla tarkoitetaan eri tasoilla varsinkin esimiestyön kautta tapahtuvaa vaatimustenmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvontaa. Taloushallinnossa keskeisiä valvontatoimia ovat muun muassa tilien säännölliset täsmäytykset sekä controller-toiminnassa strategisten taloudellisten tavoitteiden seuranta ja raportointi johdolle. HKL:n sisäinen tarkastus taas toteutetaan erityisesti sisäisten auditointien kautta. Niiden toteutusta ohjaa kolmi-vuotinen auditointisuunnitelma, jonka tarkempia kohteita johto tarkentaa puolivuositain. Sisäisillä auditoinneilla varmistetaan toimintajärjestelmän toimivuus ja tunnistetaan kehittämistarpeet. Lisäksi HKL:n toimintajärjestelmää arvioidaan ulkoisin auditoinnein (Kiwa Inspecta sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom).

Riskienhallinnan toteuttamiseen on tilinpäätösvuonna tuotu aiempaa vahvemmin prosessinäkökulmaa, mikä on tarkoittanut erityisesti riskien tunnistamista ja arviointia yksikkörajat ylittävissä työpajoissa. Riskien ja hallintatoimenpiteiden vastuut määritetään linjaorganisaation vastuiden mukaisesti. Strategiset, taloudelliset sekä merkittävät operatiiviset riskit nostetaan johtoryhmätasolle käsittelyyn.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen arviointi

HKL on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta sisäisten ja ulkoisten auditointien kautta sekä osana jatkuvaa toimintajärjestelmän kehittämistä. Riskienhallinnan viitekehys ja arviointiperusteet on esitetty HKL:n riskienhallinnan toimintaohjeessa, jonka laadinnassa on huomioitu kaupungin periaatteet ja ohjeistukset, ISO 31000 -riskienhallintastandardi sekä kaupunkiraideliikennettä koskevien lakien ja määräysten vaatimukset. Vuoden 2019 keskeisin saavutus riskien-

hallinnassa on ollut tuloskorttitavoitteen mukaisesti se, että HKL:n toimintaprosessien riskikartta on viety kattavasti RamRisk-järjestelmään, jota voidaan näin ollen jatkossa aidosti käyttää riskienraportointia ja riskienhallintatyötä tukevana järjestelmänä.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on HKL:n kokonaisarvioinnin perusteella edelleen tyydyttävä, mutta se on kehittynyt tilinpäätösvuonna myönteisesti ja osin sen voidaan katsoa nousseen hyvälle tasolle. Riskienhallinnan kattavuudessa ja tarkkuustasossa on kuitenkin prosessikohtaista vaihtelua, ja erityisesti hankkeiden riskienhallinnassa on tunnistettu vielä verrattain paljon kehityskohteita, mitkä on nostettu kehitystavoitteiksi vuodelle 2020.

Toteutuneet merkittävät riskit

Merkittävistä metroinfran vaurioriskeistä toteutui tilikauden aikana vesivahinkoriski, kun rankkasateen yhteydessä vaurioitunut sekaviemäri aiheutti veden tulvimisen myös Rautatien metroasemalle vaurioitua mm. aseman hissi- ja johtokuilua ja pitäen aseman suljettuna 2,5 vuorokautta. Muutamissa merkittävissä riskeissä tapahtui seuranta vaativaa kehitystä: Raide-Jokerin kustannusarvio nousi ja valitukset ovat kasvattivat jonkin verran aikatauluriskiä, henkilöstön luottamus johtamiseen säilyi henkilöstökyselyn valossa heikolla tasolla ja metron automatisointiprojektiin liittyvät oikeudenkäynnit jatkuivat.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

Taloudellisten ja strategisten riskien osalta HKL:n riskikartassa merkittävimmiksi nousevat:

- Metron automatisointiprojektiin liittyvien oikeudenkäyntien päättymisen HKL:lle epäedullisesti (hallitaan oikeudenkäyntien laadukkaalla valmistautumisella ja resursoinnilla).
- Henkilöstön epäluottamus johtamiseen; organisaation toimeenpanonokyky; rekrytointien haasteet (hallitaan mm. tavoiteohjelmalla, henkilöstöohjelmalla, esimiestyön laatua parantamalla, organisaation paikoittaisella uudelleenjärjestelyillä ja prosessityöllä.)

Kaupunkitasolle nostetuissa riskeissä merkittävimpinä HKL:n riskejä ovat:

- Metroliikenteen luotettavuus heikkenee ja kapasiteetti loppuu erityisesti Länsimetron jatkeen avautuessa. (Hallitaan 13-kohtaisella jatkotoimenpideohjelmalla).
- Raitioliikenteen nopeuttamishankkeet eivät etene (hallitaan HKL-KYMP-HSL-yhteistyöllä)
- Merkittävä metroinfran vaurio; siltaonnettomuus, tunnelivaurio, iso vesivahinko. (Vesivahinkoriskistä käynnistymässä riskinarviotyö HSY:n kanssa, muilta osin hallitaan yhteistyöllä KYMP-HKL.)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

HKL on nostanut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vuoden 2020 kehittämiskohteet tuloskorttitasolla seurattaviksi. Sisäisessä valvonnassa kehitetään kattavaa omavalvontaa, yksilöimällä vastuut, lisäämällä suunnitelmallisuutta sekä tarkentamalla dokumentointia. Riskienhallinnan osalta keskitytään hankkeiden riskienhallintaan ulottamalla RamRisk-järjestelmän käyttö suurempien hankkeiden riskienhallintaan ja päätöksentekoon. Toimintaprosessien puolella painopiste siirtyy riskienhallinnan jatkuvuuden luomiseen.

13

Kirjanpitoaineiston säilytys

Tasekirja säilytetään sähköisessä muodossa. Muu kirjanpitoaineisto säilytetään paperilla ja/tai tietojärjestelmissä noudattaen kirjanpitolain ja -asetuksen vaatimia säilytysaikoja.

Ostolaskujen arkistointi

Hankintapalvelut/talouspalvelut hoitaa HKL-yritysten ostolaskutusitteen (liitteinen) arkistoinnin sähköisesti.

14

Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista sekä säilytystavoista

14.1

Kirjanpitokirjat

Tasekirja I ja II, CD-levyllä

Tositepäiväkirja, CD-levyllä

Päiväkirja, CD-levyllä

Pääkirja, CD-levyllä

Ostoreskontra, paperitulosteina ja tietojärjestelmässä

Saatavareskontra, paperitulosteina ja tietojärjestelmässä

Käyttöomaisuusrekisteri, CD-levyllä

Asuntokiinteistöjen vuokrankantoluettelot (taulukkolaskentapohjainen), tietojärjestelmässä ja paperitulosteina

Kiinteistöluettelot (taulukkolaskentapohjainen), tietojärjestelmässä ja paperitulosteina

Palkkatiedostot:

- Henkilöstöhallinnon informaatiojärjestelmässä ja paperitulosteina
- Tuntipalkkaisten työntekijöiden palkanlaskentajärjestelmässä ja paperitulosteina

Vaihto-omaisuuskirjanpito, paperitulosteina ja tietojärjestelmässä

Varastomäärä- ja arvoluettelot, paperitulosteina ja tietojärjestelmässä

Irtaimistorekisteri, paperitulosteina ja tietojärjestelmässä.

14.2

Tositelajit

Kaikki tositteet säilytetään paperitulosteina ja/tai tietojärjestelmässä.
Tositelajit ovat:

- Varastotositteet
- Myyntitositteet
- Ostotositteet
- Käyttöomaisuustositteet
- Kassatositteet
- Pankkitositteet
- Talpan tositteet
- Henkilöstökassatositteet
- HKL-yritysten sisäiset muistiotositteet
- Valmistus omaan käyttöön -muistiotositteet
- Muistiotositteet
- Liitetietositteet
- Liittymätositteet
- Tuloksen kirjaustositteet
- Korkolaskut
- Kaudenvaihdekirjaustositteet

INVESTOINNIT

	Toteutunut 31.12.2019
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
Tuotantoinvestoinnit	
Aineettomat oikeudet	-828 138,95
Asuinrakennukset	78 044,31
Tehdas- ja tuotantorakennukset	10 561 739,59
Muut rakennukset	15 020,61
Raitiovaunut	32 567 224,20
Raitiovaunujen vaihto-osat	4 583 411,90
Metrovaunut	-6 241 360,45
Metrovaunujen vaihto-osat	13 153 902,74
Kuorma-autot	757 352,89
Liikkuvat työkoneet	1 711 014,38
Koneet ja kalusto	387 437,98
Atk-laitteet	546 312,29
Yhteensä, brutto	57 291 961,49
Rahoitusosuus	-117 500,00
Yhteensä	57 174 461,49
Joukkoliikenteen perusinvestoinnit	
Aineettomat oikeudet	8 390,62
Muut pitkävaikuttaiset menot	918 342,44
Hallinto- ja laitosrakennukset	7 627 974,83
Muut rakennukset	7 405 011,30
Kiinteät rakenteet, maa- ja vesirakenteet	1 848 064,04
Kiinteät rakenteet, johtoverkostot ja -laitteet	848 872,48
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	61 600 325,49
Muu koneet ja kalusto	877 193,60
Osakkeet ja osuudet	-222 054,31
Yhteensä, brutto	80 912 120,49
Rahoitusosuus	-4 023 051,07
Yhteensä	76 889 069,42
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
YHTEENSÄ, BRUTTO	138 204 081,98
Rahoitusosuudet investointeihin	-4 140 551,07
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
YHTEENSÄ	134 063 530,91
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
Tulosbudjetti 2019 YHTEENSÄ	172 608 516,27
Ero	-38 544 985,36

TUNNUSLUVUT	31.12.2019	31.12.2018
Toiminnan laajuus		
Liikevaihto, milj. €	207,2	200,5
Liikevaihdon muutos, %	3,4	11,0
Tulos ja kannattavuus		
Liikevoitto, milj. €	39,5	35,4
Liikevoitto, %	19,1	17,7
Rahoitustulos, %	25,1	23,5
Voitto, %	3,2	2,0
Kokonaispääoman tuotto, %	3,8	3,7
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,0	3,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	2,2	1,9
Rahoitus		
Omavaraisuusaste, %	42,8	46,6
Quick ratio	0,2	0,1
Current ratio	0,2	0,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	272,8	238,4
Velat ja vastuut % käyttötuloista	273,0	238,8
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	28 694	25 863
Lainakanta 31.12., 1 000 €	551 036	476 875
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	551 595	477 831
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	844	735
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0
Investointien tulorahoitus, %	38,8	44,0
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-354 596	-275 060
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	0,8
Lainanhoitokate	2,8	2,7
Kassan riittävyys, pv	0,0	0,0
Muut tunnusluvut		
Henkilöstö keskimäärin	1 250	1 225
Liikevaihto/henkilö (1000 €)	166	164
Paikkakilometrit, milj	4 256,6	4 193,0
Paikkakilometrikustannus (€)	0,054	0,053

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAPERUSTEET

TOIMINNAN LAAJUUS

Liikevaihdon muutos, % 100 x Liikevaihdon muutos / Liikevaihto edellisellä kaudella

TULOS JA KANNATTAVUUS

Liikevoitto, % 100 x Liikelylijäämä / Liikevaihto

Rahoitustulos, % 100 x (Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + poistot) / Liikevaihto

Voitto, % 100 x Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto

Kokonaispääoman tuotto, % 100 x (Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella

Sijoitetun pääoman tuotto, % 100 x (Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / (Oma pääoma+ Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % 100 x (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

RAHOITUS

Omavaraisuusaste, % 100 x Oikaistu oma pääoma / (Oikaistun taseen loppusumma - saadut ennakomaksut)

Quick ratio (Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Vastuut ja velat % käyttötuloista 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12., 1 000 e Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut 31.12. Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12., 1 000 e Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Investointien tulorahoitus, % 100 x (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset - Tuloverot) / Investointien omahankintameno

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 € Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta

Laskennallinen lainanhoitokate (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korko-kulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korko-kulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

MUUT TUNNUSLUVUT

Liikevaihto / henkilö (1 000 €) Liikevaihto / Henkilöstö keskimäärin

Paikkakilometrikustannus Kulut ennen varauksia / paikkakilometrit

Tilinpäätös 31.12.2019

LIKENNELIIKELAITOKSEN JOHTOKUNNAN EHDOTUS HELSINGIN
KAUPUNGINHALLITUKSELLE

Liikenneliikelaitoksen johtokunta toteaa, että 1 112 310,11 euron poistoeron lisäyksen ja 2 698 770,20 euron suuruisen investointivarausten lisäyksen jälkeen tilikauden tulos on 2 830 462,34 euroa.

Helsingissä 6. päivänä maaliskuuta 2020

Tilinpäätöksen allekirjoitus:

_____
Laura Rissanen, johtokunnan puheenjohtaja
/ Joonas Haavisto, varajäsen

_____
Anu Suoranta, johtokunnan varapuheenjohtaja
/ Markku Saarinen, varajäsen

_____
Tuomo Luoma, jäsen
/ Kristiina Anunti, varajäsen

_____
Perttu Hillman, jäsen
/ Katja Ivanitskiy, varajäsen

_____
Jessica Karhu, jäsen
/ Niklas Kaskeala, varajäsen

_____
Leo Stranius, jäsen
/ Laura Euro, varajäsen

_____
Sameli Sivonen
/ Lilja Tamminen, varajäsen

_____
Kirsi Sutton, jäsen
/ Petri Ijäs, varajäsen

_____
Stefan Loman, jäsen
/ Heidi From, varajäsen

_____
Ville Lehmuskoski
toimitusjohtaja, HKL